

නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් : නැවත සමීක්ෂණයක්

චන්දිම ඛණ්ඩාර අඹන්වල¹, මහින්ද කරුණාරත්න²

Abstract

The Lihiniyagala Rajamaha Vihara and its surrounding caves which contain primitive style paintings are situated in the Saresumthanna Grama Niladari Division of the Walapane Divisional Secretariat of the Nuwera Eliya District. Although these paintings have been recorded previously, this research aims to conduct a thorough detailed study on these paintings. The Lihiniyagala Rajamaha Vihara, situated at the catchment of the Belihul Oya dates back to the centuries before the Christian era, as evident from the ancient Brahmi inscription found below the drip-ledge of the cave containing the Image house. The devotion of the public to this temple from its inception in ancient times to the present is evident from its Kadnyan style paintings and the lively relationship with the people. The cave with the Primitive Style paintings is found in a distance of about 400 meters to the northwest of the temple but due to the steep depression from the temple, the path runs for about

---

¹ පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, මිහින්තලේ. chandimaambanwala@yahoo.com mobile : +94 71 8358452

² ශ්‍රී ලංකා පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, ප්‍රාදේශීය පුරාවිද්‍යා කාර්යාලය, මහනුවර. mahindakandy222@gmail.com

a kilometer to the site. Situated in a natural cave cluster, these paintings can be found upon entering the first cave in an area measuring 1.70 meters in length and 0.48 meters in breadth. From the ground level to the center of the surface of the paintings is 2 meters. Around 15 primitive paintings can be identified here with 8 paintings taking the form of human figures. Out of these figures, the largest measures 29 centimeters in height and 17 centimeters in width. These figures in human form appear to be in an active nature. By observing its features, it could be determined that these were painted using the fingers. This research did not go into a deep study of the pigments of these paintings, but a close observation by the naked-eye revealed it to be bright light pink in colour. These paintings can be placed in three periods; the historical period i, the historical period ii, and the modern period. This research would not focus in detailed study on the modern period.

Keywords: Primitive style, Cave paintings, Human figures, Lihiniyagala, Central highlands

හැඳින්වීම

ස්වාභාවික පරිසරය සමඟ අත්‍යන්ත සබඳතාවක් පවත්වමින් ක්‍රියා කළ ආදි මානවයාගේ දිවියේ අපූර්ව මෙන් ම විශිෂ්ට අස්ථාවක් වශයෙන් කලා භාවිතයේ ආරම්භය අර්ථකථනය කළ හැකි ය. අදින් වසර දසදහස් ගණනාවකට පූර්වයෙන් හෝමෝ සේපියන්ස් මානවයා විවිධ කලාකෘති නිර්මාණය කළ බව පුරාවිද්‍යාඥයින් හා මානව විද්‍යාඥයින් විසින් අනාවරණය කර ඇත. ප්‍රාග් ඓතිහාසික - මධ්‍යශිලා කලානිර්මාණ සම්බන්ධයෙන් ලොව පැරණි ම කාලනිර්ණ සහිත කලාකෘති රැසක් ලංකාවෙන් අනාවරණය වී ඇත (Deraniyagala 1992:465-467, Perera 2010:182-186). මෙම නිදර්ශක කලාපීය වශයෙන් සපයාගත හැකි පැරණි ම නිදර්ශක කවශයෙන් සැලකේ. ලංකාවේ අතීත උරුමය අතුරින් එක් සංරචකයක් වශයෙන් ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාවිත්‍ර රැසක් හඳුනා ගැනීමට ලැබී ඇත. අප්‍රිකා මහද්වීපය, ඕස්ට්‍රේලියාව, යුරෝපා මහද්වීපය හෝ ආසන්න ඉන්දියාවේ හමුවන එම ශෛලීන් නියෝජනය කරන නිදර්ශකයන් සමඟ ලංකාවෙන් හමුවන නිදර්ශක එතරම් සමරූපි වන අයුරක් පෙනී යන්නේ නැත. එම නිර්මාණ තරම් කලාත්මක හෝ සංකීර්ණ ලක්ෂණ ද නිරූපනය කරන්නේ නැත.

ලංකාවේ පුරාවිද්‍යා වංශකතාව තුළ මෙවැනි ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම නැතිනම් අධ්‍යයනය කිරීම පිළිබඳ සාදක 1897 පමණ දක්වා අතීතයකට දිවයයි (Nandadeva 1986:173, 1998:337). එතැන් සිට ගත වී ඇති අවුරුදු 115ක පමණ කාලය තුළ ප්‍රාථමික ශෛලිය නිරූපණය කරන ගුහාසිතුවම් සහිත ස්ථාන 40කට අධික ස්ථාන සංඛ්‍යාවක් ලංකාවෙන් අනාවරණය වී ඇත (Id.1998:338). මෙම ශෛලියේ සිතුවම් අධ්‍යයනය කිරීම පිළිබඳ ව විද්‍යාර්ථීන් අතර පසුගිය කාලයේ පැවතියේ මන්දෝත්සාහී බවකි. ඒ සඳහා පසුගිය වසර 30කට ආසන්න කාලයක් තුළ දිවයිනේ පැවති අවිනිශ්චිත ආරක්‍ෂක තත්ත්වය ප්‍රබල වශයෙන් බලපෑම් කරන ලදී. (ඒ මෙම ශෛලියේ සිතුවම බොහෝ ප්‍රමාණයක් ස්ථානගත වී ඇත්තේ අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් පැවති නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ බැවිනි.) මේ දක්වා ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් සහිත ස්ථාන අල්ප ප්‍රමාණයකට සීමා වීමට මෙම කරුණ ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත. වර්තමානයේ මෙම සිතුවම් පිළිබඳ අධ්‍යයන ක්‍රමයෙන් විද්වත්ප්‍රියතාවක් අත්කර ගන්නා බව හඳුනාගත හැකි අතර ම තරුණ පුරාවිද්‍යාඥයින් හා තරුණ උගතුන් අතර මේ පිළිබඳ ආකර්ශනය ලියලන බවක් ද දකගත හැක. තරුණ විද්වතුන්ගේ උනන්දුව හේතුවෙන් මීට වසර කීපයකට ඉහත දී අනාවරණය වූ, නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් පිළිබඳ ව මෙම පත්‍රිකාවේ දී අවධානය යොමු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. දැනට වාර්තා වී ඇති දත්ත අනුව මෙම ක්‍ෂේත්‍රය ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පළාතෙන් වාර්තාවන පළමු ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් සහිත පුරාවිද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රය (Manusinghe & Siriwardhana 2010:69) බව තහවුරු වී ඇත.

ලිහිණියාගල යනු මූලික වශයෙන් ම බෞද්ධ පන්සලකි. එය ඇත ඉතිහාසයේ සිට වර්තමානය දක්වා ම සජීවී ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය එහි පවතින පුරාවිද්‍යා සාධක හා වර්තමාන ක්‍රියාකාරීත්වය අනුව පැහැදිලි වේ. මෙම විහාරය සතු කටාර කපා ඇති ගුහා තුනකි. මෙම ගුහා ත්‍රිත්ත්වය පූර්ව අධ්‍යයනයක දී හඳුනාගෙන ඇති ආකාරයට (Ibid) ලිහිණියාගල විහාර පිළිමගෙය සහිත ගුහාව අංක 1 ගුහාව වශයෙන් හා සිතුවම් සහිත ගුහා දෙකින් පංසල දෙසින් ඒ වෙත ගමන් කරන්නනට පළමු ව හමුවන ගුහාව අංක 2 ගුහාව වශයෙන් හා අනෙක් ගුහාව අංක 3 ගුහාව වශයෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. විහාරය හා සමීප ව ඇති ප්‍රධාන ගුහාව (එලක අංක 1) වර්තමානයේ පිළිම ගෙයක් හා ධර්ම ශාලාවක් වශයෙන් භාවිත වන අතර එහි කටාරයට පහළින් පැරණි ම කාලයට අයත් බ්‍රාහ්මී ලිපියක් දකගත හැකි ය (Paranavitana 1970:63, No.818). තදීය විහාරය සහිත කන්ද මුදුනේ දකුණු පසට වන සේ, මෙම පත්‍රිකාවේ දී අවධානය යොමුකරනු ලබන සිතුවම් සහිත ගුහාද්වය ස්ථානගත වී ඇත. මෙම ගුහා අතුරින් පළමු වැන්නේ ප්‍රස්තුත සිතුවම් දකගත හැකි අතර ආසන්න ව පිහිටා ඇති අනෙක් ගුහාවේ ද මෙවැනි ම ගුහාසිතුවම් පවතින බව දැනගැනීමට ඇතත් (තිලංක සිරිවර්ධන සමඟ සංවාදයකින් පසු ව 2012) අදවන විට ඒවා සම්පූර්ණයෙන් ම පාහේ විනාශ වී ඇත (එලක අංක 2).

ඉතා සැලකිල්ලෙන් නිරීක්ෂණය කරන විට එහි ඡායාමාත්‍රයක් පමණක් නිරීක්ෂණය කළහැකි වුවත් ඒවා විශ්වාසනීය අධ්‍යයනයකට යොදාගැනීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ශේෂ වී ඇති බව හඳුනාගැනීමට හැකියාවක් නොමැත (ඵලක අංක 3 හා 4). තදබල භායනකාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් මෙම සිතුවම්, මෙම පත්‍රිකාවේ දී අධ්‍යයනයට පාත්‍රකිරීමට හැකියාවක් නොමැත. සාපේක්ෂ ව වඩාත් පැහැදිලි ව දැක්වෙන ගුහා අංක 2හි දැකගත හැකි ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් පිළිබඳ ව මීට ඉහත අවස්ථා කීපයක දී ම අධ්‍යයන සිදුකර පැවතිය ද ඒ කිසිදු අවස්ථාවක ඒ පිළිබඳ පරිපූරණ විස්තරයක් ප්‍රකාශයට පත් වී නොමැත. එබැවින් එම අඩුව පූරණය කිරීම මෙම පත්‍රිකාවේ මුඛ්‍ය අරමුණකි.

කේෂ්ත්‍රය හා ප්‍රවේෂය

ලිහිණියාගල රජමහා විහාරය හා ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් සහිත කේෂ්ත්‍රය මධ්‍යම පළාතේ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ වලපනේ ප්‍රදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් සැරසුම්තැන්න ග්‍රාමනිලධාරී වසමට (7°10'6.16"N 80°50'41.23"E) අයත් වේ.

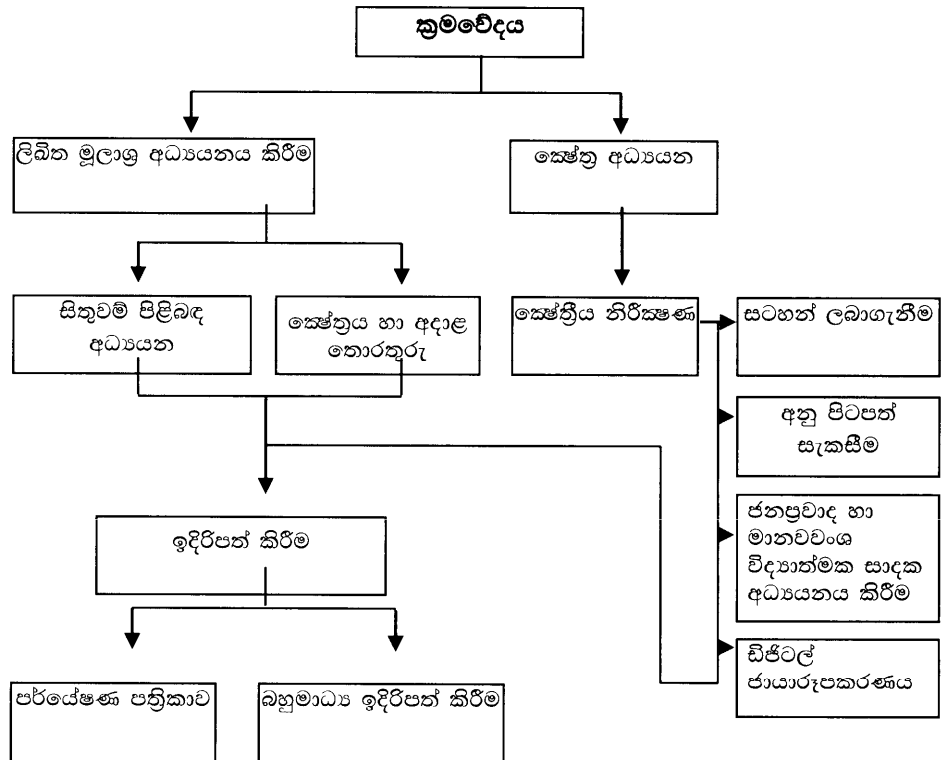
පිවිසුම

මහනුවර - වළපනේ මාර්ගයේ කිලෝමීටර් 60ක් පමණ ගමන් කර අධිකාරිගම නගරය පසුකර මදදුරක් ගමන්කරන විට හමුවන බෙලිහුල්මය ස්ථානයෙන් බැස බෙලිහුල්මය පාළම ආසන්නයෙන් වම්පසට දිවෙන ලිහිණියාගල රජමහා විහාර මාර්ගයේ මීටර් 800ක් පමණ ගමන් කළ විට එම රජමහා විහාරයට පිවිසිය හැකි ය. විහාරයේ ප්‍රධාන පිළිමගෙය පවතින ගුහාවට වම්පසින් කඳුමුදුනට ගමන්ගන්නා මාර්ගයේ මීටර් 750ක් පමණ ගමන්කර සිතුවම් සහිත ගුහාව වෙත සමීප විය හැකි ය. (මේ සඳහා ලිහිණියාගල විහාරයේ සිට මාර්ගෝපදේශකයකු සපයා ගැනීම සෑම අතින් ම හිතකර වනු ඇත.)

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික යන අංශද්වය ම නියෝජනය කරන ක්‍රමවේදයක් මෙම පර්යේෂණය සඳහා උපයුක්ත කරගැනින. මාතෘකාව හා අදාළ පූර්ව අධ්‍යයන පිළිබඳ ලේඛන අධ්‍යයන කිරීම, පූර්ව හා පශ්චාත් කේෂ්ත්‍රීය අධ්‍යයන කාර්යයක් වශයෙන් සිදුකරන ලදී. විනිවිධ පෙනෙන පොලිතීන් (Selophane) හා ස්ථාවර වර්ණකාරක (Permanent Marker) උපකාරයෙන් සෘජු අනුපිටපත් සැකසීම කේෂ්ත්‍රීය කාර්යය අතර ප්‍රමුඛතාවක් හිමි වූ කටයුත්ත විය.

සැලකිල්ලෙන් හා සුක්ෂ්ම ආකාරයෙන් පියවි ඇසින් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් අනතුරු ව අදාළ පිටපත් කිරීම සිදුකරන ලදී. දත්ත හඳුනා ගැනීම සඳහා මුඛය වශයෙන් ක්ෂේත්‍රීය නිරීක්ෂණ හා අධ්‍යයන පාදක කරගැනින. එම ක්‍රමවේදය සංක්ෂිප්ත හා සරළ ආකාරයෙන් පහත සටහන මගින් දැක්විය හැකි ය.

උපකරණ හා මෙවලම්

ක්ෂේත්‍ර සටහන් පොත්, සෙලෝෆේන් කඩදාසි, හඬ පටිගතකරණය,

Permanent Marker, Panasonic Lumix Digital Camera DNP-Fx12 Mega Pixel 8.2

පර්යේෂණ කාල පරාසය

මෙම අධ්‍යයනයට අදාළ ව ක්‍ෂේත්‍රීය අධ්‍යයන කටයුතු 2012 පෙබරවාරි 26 හා 2012 අප්‍රේල් 10 දින සිදුකරන ලදී. ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම්වල අනු පිටපත් නිර්මාණය 2012 පෙබරවාරි 26 දින සිදුකරන ලදී.

පර්යේෂණ අතීතය

ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් පිළිබඳ ව මීට ඉහත අවස්ථා කීපයක දී අවධානය යොමු කර ඇත (දිසානායක 2001, අභයවර්ධන 2004, කරුණාරත්න 2007, 2009, Munasinghe & Siriwardhana 2010). ඒ සෑම අවස්ථාවක් ම පර්යේෂණ පත්‍රිකා සාර සංක්ෂිප්ත වශයෙන් හෝ ඒ පිළිබඳ ව දැක්වෙන තොරතුරු ස්වල්පයකට පමණක් සීමා වී පැවතීම ඒවා සතු පොදු ලක්ෂණයකි. සෙනරත් දිසානායක විසින් 2001 වර්ෂයේ දී හඟුරන්කෙත හා තදාශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ පුරාවිද්‍යා ස්ථාන පිළිබඳ සිදුකරන ලද ප්‍රකාශනයක දී පළමු වරට මෙම ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් පිළිබඳ ව සඳහන් කර ඇත (දිසානායක 2001:128). මෙහි දී ලිහිණියාගල ප්‍රතිමා ගෘහය සහිත ගල්ලෙනට ඉහළින් ඇති ස්වාභාවික ව සැකසුණු බව පෙනෙන ගල්ගෙයක වැදිවිත්‍ර වියහැකි අළුවත් රේඛාවෙන් නිර්මාණය කර ඇති ප්‍රාථමික මිනිස් හා සත්ත්ව රූප සටහන් පිළිබඳ වාර්තා කර ඇත. 2004 වසරේ දී එච්. ඒ. පී. අභයවර්ධන කඳුරට ප්‍රවේණිය කෘතියේ දී ලිහිණියාගල විහාරය හා එම විහාරය හා සම්බන්ධ 'ගලඋඩ කටාර කෙටු ගල්ලෙන් දෙකින් එකක ප්‍රාග් ඓතිහාසික චිත්‍ර දැකගත හැකි ය' යනුවෙන් වාර්තා කර ඇත. ඒ මෙන් ම අනෙක් ගල්ලෙන් ඇති සිතුවම් ඒ වන විට මැකී ගොස් ඇති බවත් දක්වා ඇත. අභයවර්ධන මෙම සිතුවම් ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම් වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. 2007 වසරේ දී තම අප්‍රකාශිත ශාස්ත්‍රවේදී උපාධි නිබන්ධයේ දී කේ. ජී. මහින්ද කරුණාරත්න මෙම ක්‍ෂේත්‍රයේ ගුහාසිතුවම් පිළිබඳ ව කරුණු දක්වා ඇත (කරුණාරත්න 2007). මෙම ක්‍ෂේත්‍රය පිළිබඳ ඡායාරූප සහිත ව කරුණු දක්වා ඇති නමුත් මෙම සිතුවම් පිළිබඳ සැලකිය යුතු මට්ටමක ගැඹුරක් සහිත ව අවධානය යොමුකර ඇති බවක් දක්නට නැත. 2009 වර්ෂයේ දී නැවත වතාවක් කරුණාරත්න විසින් මෙම සිතුවම් හඟුරන්කෙත ප්‍රදේශය හා සම්බන්ධ කරමින් රාජකීය ආසියාතික සංගමයේ තෙවැනි පර්යේෂණ සමුළුවේ දී පර්යේෂණ පත්‍රිකා සාර සංක්ෂිප්තයක් ඉදිරිපත් කර ඇති (එම 2009) අතර එහි දී මෙහි ඇති ගුහාදේවයෙන් පළමු ගුහාවේ (මෙම අධ්‍යයනයේ දී අංක 2 වශයෙන් සැලකෙන ගුහාව) දකුණු කෙළවරට වන්නට ගුහා සිවිලිමේ පොකුරක් ලෙස ඇති සිතුවම් පිළිබඳ ව කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇත. එම විස්තර අනුව මෙම සිතුවම් පොකුරේ ඇති චිත්‍ර සංඛ්‍යාව 13 ඉක්මවා යන බව ද දක්වා ඇත (එම 88). දකුණු ආසියාතික පුරාවිද්‍යාඥයින්ගේ සංගමය මගින් 2010 වර්ෂයේ දී පවත්වන ලද තෙ වැනි ජාත්‍යන්තර සමුළුවේ දී ප්‍රමුද්‍රිතා මනුසිංහ හා තිලංක සිරිවර්ධන විසින් ලිහිණියාගල ගුහාවන්ගේ ඇති ප්‍රාථමික සිතුවම් පිළිබඳ ව

පත්‍රිකාවක සංක්ෂිප්තයක් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත (Munasinghe & Siriwardhana 2010:69). 2005 වර්ෂයේ දී එම ගුණාවේ සිතුවම් මූලික ව තමන් විසින් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති බව කතුවරුන් විසින් දක්වා ඇති නමුත් ඒ පිළිබඳ අදාළ පරිශීලන ඉදිරිපත් කර නොමැත. අදාළ කතුවරුන් විසින් කඳු මුදුනේ පිහිටි ගුණා දෙකින් පළමු ගුණාවේ (මෙම අධ්‍යයනයේ දී ගුණා අංක 2) සිතුවම් 17ක් හා තදාශ්‍රිත දෙවන ගුණාවේ (මෙම අධ්‍යයනයේ දී ගුණා අංක 3) සිතුවම් 16ක් හඳුනාගැනීමට හැකි බව දක්වා ඇත. මෙම සිතුවම් 1. මානව රූප, 2. සත්ත්ව රූප හා 3. අවිනිශ්චිත රූප යනුවෙන් කොටස් තුනකට වර්ග ඇත. ගුණා අංක 2හි මානව රූප 12ක්, සත්ත්ව රූප 3ක් හා අවිනිශ්චිත රූප 2ක් ඔවුන් විසින් හඳුනාගත් බව දක්වා ඇත. 3වැනි ගුණාවේ විශාල සිතුවම් පදාසයේ මානව රූප 3ක්, සත්ත්ව රූප 4ක් හා අවිනිශ්චිත රූප 4ක් පවතින බව දක්වා ඇති අතර ම කුඩා සිතුවම් පදාසයේ මානව රූප 2ක් සත්ත්ව රූප 1ක් හා අවිනිශ්චිත රූප 2ක් ඇති බව සඳහන් කර ඇත. මෙම සිතුවම් පොදුවේ සලකා බැලීමේ දී කොමාරිකාගල, රජගල්කන්ද ආඬියාගල, බිල්ලෑව හා තන්තිරිමලේ ගුණාසිතුවම් හා සමාන බව ද මෙම කතුවරුන් දක්වා ඇත (Ibid). ලිහිණියාගල සිතුවම් සම්බන්ධ පර්යේෂණ අතීතය සලකා බැලීමේ දී හඳුනාගත හැකි සුක්ෂම හා විධිමත් ම අධ්‍යයනය විය හැකි මෙම අධ්‍යයනයේ සම්පූර්ණ පත්‍රිකාව ප්‍රකාශයට පත් නොවීම මේ ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකාශයට පත්වීමට තිබූ සාරගර්භ ලිපියක් අහිමි වී යාමක් ලෙස සැලකිය හැකි වේ. යම් හෙයකින් උක්ත සංක්ෂිප්තයට අදාළ පර්යේෂණ පත්‍රිකාව ප්‍රකාශයට පත් වූයේ නම් එය මෙම විෂය අරභයා ප්‍රකාශයට පත් වූ වැදගත් පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකිවනු ඇත.

අනාවරණික සිතුවම්

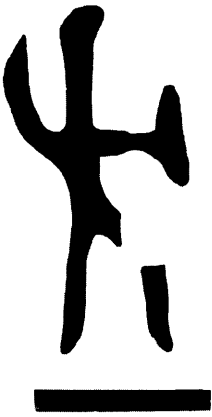
ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුණාසිතුවම් පිළිබඳ ව වර්තමාන ලේඛකයින් විසින් සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයේ දී අංක 2ක ගුණාවේ අන්තර්ගත සිතුවම් පදාසය පමණක් ප්‍රමාණවත් සංරක්ෂණ මට්ටමකින් පවතින බව හඳුනාගැනීමට හැකි විය (එලක අංක 5). කටාර කැපීමට ලක්කර ඇති මීටර් 22ක් උපරිම දිග මීටර් 6ක් උපරිම පළල හා මීටර් 3.84ක් උපරිම උස වන ගුණාව මධ්‍යයේ ඇතුළත හිත්තියේ දැකගත හැකි ගුණාසිතුවම් මේ මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ. මෙම සිතුවම් සහිත පදාසය උපරිම දිග සෙන්ටිමීටර් 163ක් හා උපරිම පළල සෙන්ටිමීටර් 51ක් වේ. පොළොව මට්ටමේ සිට මෙම සිතුවම් තලයේ මධ්‍යය දක්වා උස අඩි 7 අඟල් 6කි. අදාළ පරාසය තුළ එකිනෙකින් ස්වාධීන, සම්පූර්ණ හෝ අසම්පූර්ණ සිතුවම් 18ක් හඳුනාගැනීමට හැකි විය. එම නිදර්ශක හා ඒවාට අදාළ විස්තර පහළ වගුව මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත. සිතුවම් තලයේ වම්පස කෙළවරේ සිට අංකණය කිරීම ආරම්භ කර ඇත. ඒ අනුව, ස්වාධීන වශයෙන් සිතුවම් 18ක් හා ඒ අතුරින් එකිනෙකින් වෙන් වූ අර්ථාන්විත සබඳතාවක් දක්වන සිතුවම් 15ක් හඳුනාගැනීමට පුළුවන (එලක අංක 7 හා 8).

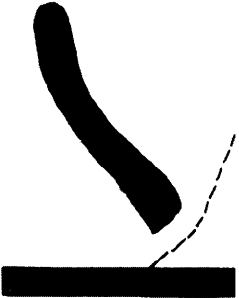
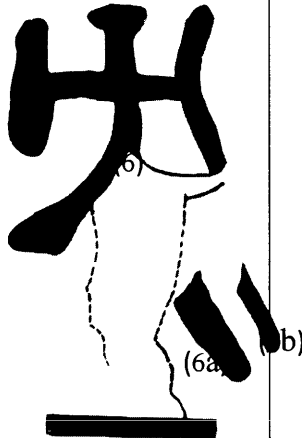
එලක අංක 8හි පැහැදිලි ව හඳුනාගත හැකි සිතුවම්, කළු පැහැයෙන් ද, වර්ණ දුර්වල වී ඇති අවස්ථා තිත් ස්වරූපයෙන් ද දක්වා ඇත. කඩඉරි මඟින් ගලෙහි පතුරු කැඩී ගොස් ඇති ස්ථාන දැක් වේ. මනුසිංහ හා සිරිවර්ධන විසින් ගුහා අංක 3හි හඳුනාගන්නා සිතුවම් (2010:69) මෙම පර්යේෂකයින්ගේ කේන්ද්‍ර නිරීක්ෂයේ දී විශ්වාසනීය මට්ටමකින් හඳුනාගැනීම අපහසු බව තහවුරු විය. ඒ වර්තමාන පර්යේෂකයින්ගේ නිරීක්ෂණ අවස්ථාවේ දී එම සිතුවම් ඉතා ඉහළ මට්ටමකට භායනය වී පැවතීම හේතුවෙනි. එබැවින් එම සිතුවම් මෙම අධ්‍යයනය සඳහා භාවිත කිරීමට මෙම පර්යේෂකයින්ට හැකියාවක් නොමැති බව සාමූහික එකඟතාව අනුව තීරණය කරන ලදී. එබැවින් ඒ පිළිබඳ ව මෙහි දී අවධානය යොමුකිරීමට හැකියාවක් නොමැත.

පියවි ඇසින් සිදුකරන ලද සුක්ෂම නිරීක්ෂණයේ දී මෙම සිතුවම් පදාසයේ අවස්ථා ත්‍රිත්ත්වයක් නිරූපණය කරන සිතුවම් අන්තර්ගත බව තීරණය කළ හැකි වේ. ඒවා පරණි අවස්ථාව i, පැරණි අවස්ථාව ii හා නූතන අවස්ථාව වශයෙන් නම් කළ හැක. පැරණි අවස්ථාව i නිර්මාණය වී ඇත්තේ බොහෝ විට පැරණි අවස්ථාව ii හි වර්ණ ඉවත්වීම හේතුවෙන් බව තීරණය කළ හැකි වේ. එනම් අදාළ සිතුවම්වල ඡායාස්ථ තත්ත්වයකි. නූතන අවස්ථාව වශයෙන් හඳුනාගන්නා අවස්ථාව, ගුහාවේ අන්තර්ගත සිතුවම්වල බාහිර රේඛාකරණයක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි ය (එලක අංක 9). බොහෝ විට පාඨශාලාවන්හි භාවිත කරන හුණුකුරක් උපකාරයෙන් පැරණි සිතුවම් වල බාහිර ඉම සලකුණු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇති බව දැකගත හැකි ය. මෙම කාර්යය අර්ධ වශයෙන් සාර්ථක කාර්යයක් වී ඇත. එම බාහිර රේඛා වර්තමාන පර්යේෂකයින් නොමග යැවීමට හේතුවන බවට මෙම ලේඛකයින්ට පෞද්ගලික ව අද්දැකීමට හැකි විය. එබැවින්, මෙම අධ්‍යයනයේ දී මෙම අවස්ථාව නොසලකා හරිනු ලැබේ.

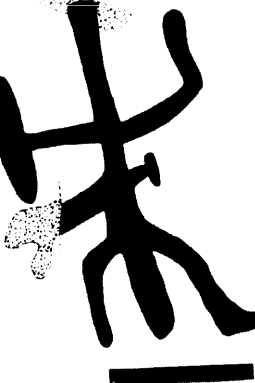
සිතුවම් අංකය	රූපය (පරිමාණ නිදර්ශකයේ ඉහළ කොටසින් අගල් හා පහළ කොටසින් සෙන්ටිමීටර් නිරූපණය කරන බව සලකන්න.)	ප්‍රමාණය		දළ විස්තරය
		උස (ස.මී)	උපරිම පළල (ස.මී)	

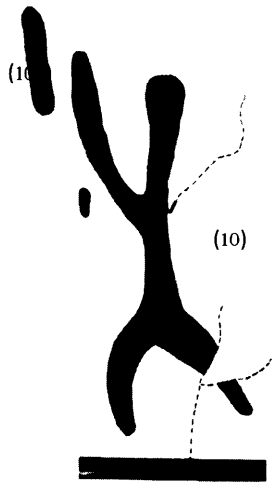
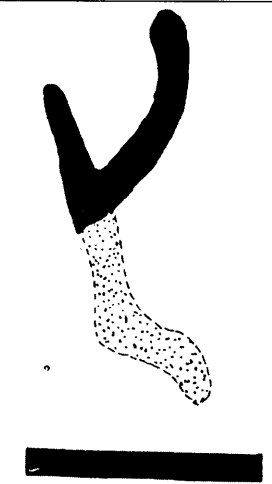

1		07.50	01.00	ඉහළ සිට පහළට ක්‍රමයෙන් කුඩා වන සිරස් රේඛාවකි.
2		09.00	01.00	ඉහළ සෙ.මී. 5 දිග ප්‍රමාණය වම් පසට බර වූ හා පහළ සෙ.මී. 4ක කොටස සිරස් වූ රේඛාවකි. මෙම රේඛාව ඉහළ සිට පහළට ක්‍රමයෙන් කුඩා වේ.
3		10.50	01.50	දකුණු පසට වඩාත් නැඹුරු වූ උත්තල ආනතියක් දක්වන රේඛාවකි.
4		20.00	11.00	ජංගමශීලී ඉරියවුවක් නිරූපණය කරන මානව රූපයකි. සිතුවම් තලයේ දකුණු පසට නැඹුරු වී ඇති අතර වම් අතෙහි පළිහක් (?) දරන බව පෙනේ. දකුණු අත හිස මට්ටමට ඔසවා ඇත. වම් පාදය ගෛලීගත ආකාරයෙන් දණහිස ආසන්නයෙන් නමාගෙන සිටී. දකුණු පාදය හා කද කොටස සිරස් වේ. එනම් සම්පූර්ණ ශරීරයේ බර හා ශක්තිය දකුණු දෙසට යොමු වී ඇත.

5		11.00	01.50	<p>වම් පසට ආනත වූ රේඛාවකි. පරිපූර්ණ අදහසක් අනාවරණය කරගත නොහැක. දකුණු (පහළ) කෙළවර ගලෙහි පතුරු ගැල වී ඇති ස්ථානයෙන් අවසන් වේ.</p>
6		15.00	12.00	<p>ඉදිරියට යොමු වී ඇති මානව රූපයකි. අන් දෙපසට යොමු කරගෙන සිටින අතර දකුණු අතෙහි පළිහක් (?) හා වම් අතෙහි දුන්නක් (?) දරන බව සිතිය හැකි ය. පාද දෙක දෙපසට යොමු කරගෙන ඇති අතර ගලෙහි පතුරු ඉවත් වීම නිසා වම් පාදය සහිත කොටස ඉවත් වී ඇති බව (?) සිතිය හැකි ය.</p>
6a	<p>(බලන්න 6 හා අදාළ රූපය)</p>	07.00	02.00	<p>6 හා 7 සිතුවම් අතර දැකගත හැකි අසම්පූර්ණ සිතුවම් කොටසකි. මෙය ඉහළින් වම් පසට නැඹුරු වූ රේඛාවකි. 6 සිතුවමින් දැක්වෙන මානව ස්වරූපී සිතුවමේ වම් පාදය ලෙස ද සැලකිය හැකි වේ.</p>
6b	<p>(බලන්න 6 හා අදාළ රූපය)</p>	05.50	00.75	<p>6a හා 7 සිතුවම් අතර ස්ථානගත වී ඇත. 6a සිතුවමට සමාන්තර ව දකුණු පසින් දැකී ය හැකි එහෙත් එම සිතුවමට වඩා දිගින් හා පළලින් අඩු රේඛාවකි. 6 සිතුවමෙහි වම් අතෙහි දැක්වෙන දුන්නෙහි (?) පහළ කොටස නිරූපණය කරන</p>

				<p>බව පෙනේ.</p>
<p>7</p>		<p>23.50</p>	<p>13.00</p>	<p>ඉහළින් මදක් වම් පසට නැඹුරු වූ මානව ස්වරූපී සිතුවමකි. අසාමාන්‍ය ස්වභාවයකින් නිරූපණය කර ඇත. රේඛාවේ සාමාන්‍ය පළල සෙ.මී. 1.5ක් පමණ වේ. රූපය මධ්‍යයේ දකුණු දෙසට ගමන් ගන්නා රේඛාවක කෙළවර පළිහක් (?) නිරූපනය වන බව සිතිය හැක. මෙම රූපය අංක 9න් දැක්වෙන රූපයේ ක්‍රියාවේ ක්‍රමයට ලක් වී ඇති බව හඳුනාගත හැකි වේ. එනම් 9 රූපයෙන් යෙදවෙන බලයට ප්‍රතිරෝදයක් දක්වන අයුරකි. මෙම රූපය නිරූපණය කර ඇති ආකාරය අනුව ශරීරයේ ශක්තිය ඉදිරියට තබා ඇති වම් පාදයට යොදවා ඉදිරියට තෙරපුමක් ඇති කරයි. පාද දෙක මැදින් සාපේක්ෂ ව පුළුලින් වැඩි රේඛාවක් (සෙ.මී. 4.5x2) පහළට ගමන් ගනී. මෙම ලක්ෂණය 7, 9, 13 හා 14 යන සිතුවම් තුළ හඳුනාගත හැකි ය. මේ ලක්ෂණය බොහෝ විට පුරුෂ ලිංග නිරූපණයක් විය හැකි ය. රූපයේ ඉහළ ඇති වමට ගමන්ගන්නා ගෝලාකාර ලක්ෂණය කුමක් ද යන්න නිර්ණය කිරීම අපහසු වේ.</p>

8		12.50	12.00	<p>මෙම සිතුවම නිර්මාණය කර ඇති වර්ණ අනෙක් සිතුවම් නිර්මාණය කර ඇති දීප්තිමත් රෝස පැහැය නොවේ. (වෙනත් වර්ණ මූලයක් හෝ රෝස පැහැති වර්ණය ඉවත් වීම හේතුවෙන් ශේෂ වී ඇති ඡායාව ද විය හැකි ය. නොමැති නම් අනෙකුත් සිතුවම් හි දැක්වෙන කාලයට වඩා පැරණි අවස්ථාවක් විය යුතු ය.) මෙම සිතුවමේ රේඛාවක සාමාන්‍ය පළල සෙ.මී. 2ක් පමණ වේ. මෙම රූපයෙන් කුමක් නිරූපණය වන්නේ දැයි නිර්ණය කිරීම අපහසු වේ.</p>
9		29.00	17.00	<p>මෙම සිතුවමේ රේඛාවේ සාමාන්‍ය පළල සෙ.මී. 1.5ක් වේ. අංක 7 රූපය වෙත බලය යොමුකර ඇති වම් පසට නැඹුරු වූ මානව රූපයකි. වම් පසට යොමු වූ දකුණු අතෙහි පළිහක් (?) දරන අතර දකුණු අත වැලමිට අසළින් නවා ඉහළට එස වී ඇත. හිස පෙදෙසින් තිරස් ආකාරයෙන් ගමන් ගන්නා වම් පසින් මදක් ඉහළට යොමු වූ හරස් රේඛාව දුර්වල වර්ණ ස්තරයට අයත් වේ. ඉහ පෙදෙසින් දෙපසට රේඛා යොමුවන අතර එයින් වම් පසට ගමන් ගන්නා රේඛාවේ කෙළවර දැක්වෙන කොටස පහළ සිතුවම් ස්තරය නිරූපණය කරයි. (මෙය හිතේ පැලඳී කඩුවක් විය හැකි ය (?).) දකුණු පාදය වම්</p>

				පසට ජවය යෙදවන සේ සැකසී ඇත. පාද දෙක මැදින් පහළට ගමන් ගන්නා රේඛාව සාපේක්ෂ ව විශාල (සෙ.මී. 7.5x2.5) රේඛාවකි.
10		23.00	08.50	ලතාකාර රේඛාවලින් නිර්මාණය කර ඇති මානව ස්වරූපී චිත්‍රයකි. අංක 9 රූපය වෙත බලපෑමක් සිදුකිරීමට උත්සාහ දරන බවක් නිරූපණය කරනවා විය හැකි ය. වම් පසට ජවය යෙද වී ඇත. ගලෙහි පතුරු ඉවත් වීම නිසා සිතුවමේ වම් අත ඉවත් වී ඇත. 10a රූපය මෙම සිතුවමේ වම් අත හා සම්බන්ධ සංසිද්ධියක් විය හැකි වේ.
10 a	(බලන්න 10 හා අදාළ රූපය)	06.50	01.00	අංක 10 රූපයේ වම් අත හා සම්බන්ධතාවක් දක්වන එම රූපයට ම අයත් සිතුවම් කොටසක් වීමට ඉහළ ඉඩක් ඇත.
11		18.50	07.50	සිතුවම් ක්ෂේත්‍රයේ ඉහළින් ම සටහන් කර ඇති බව හඳුනාගත හැකි මෙම සිතුවම අර්ධ වශයෙන් භායනය වූ මානව රූපයක් විය හැකි වේ. රේඛාවක් සෙ.මී. 1.5ක් පමණ පුළුල් විය හැකි වේ. මෙම සිතුවමේ පහළ කොටස (තින් වලින් දක්වා ඇති කොටස) මද වර්ණයෙන් නිරූපණය වී ඇත. මෙහි මුල් තද වර්ණ යම් හේතුවක් නිසා භායනය වී ඇති බව සිතිය හැකි වේ. මෙම රූපය අංක 8 රූපය හා කාලනිර්ණයාත්මක වශයෙන්

				සමාන්තර විමට ඉහළ ඉඩක් පවතී.
12		07.50	18.00	සෙ.මී. 1.5ක් පමණ රේඛාව සහ වන අතර රූපයෙන් කුමක් නිරූපණය වන්නේ දැයි නිශ්චය කිරීම අපහසු වේ. අංක 10 රූපය හා සම්බන්ධතාවක් දක්වන බව සිතිය හැකි වේ.
13		24.00	15.00	මානව ස්වරූපී සිතුවමකි. සුඛනමාය ශෛලියක් නිරූපණය කරන අතර සාපේක්ෂ ව ඉහළ කලාත්මක ලක්ෂණ නිරූපණය කරයි. මෙම රූපයේ ද ජවය වම්පසට යොමු වී ඇත. වම් පසට යොමු වී ඇති දකුණු අතෙහි පළිහක් (?) වැන්නක් දරා සිටින අතර වම් අත වැලමිටින් නවාගෙන හිස මට්ටමට ඔසවා ගෙන ඇත. දකුණු පාදය දණහිසින් නැවී වම් පසට බලය යෙද වී ඇත. පාද අතුරින් පහළට (සෙ.මී 3.00x0.8) රේඛාවක් ගමන් ගනී.
14		29.00	18.00	සිතුවම් සංවිනයේ වඩාත් සංකීර්ණ සිතුවමයි. රේඛාවක සාමාන්‍ය පළල සෙ.මී. 1.5ක් පමණ වේ. හිස, කෙළවර උල් වූ ත්‍රිකෝණාකාර ලක්ෂණ 4කින් සකස් වී ඇත. බෙල්ල හා හිස පැහැදිලි ව වෙන්කර හඳුනාගත හැකි ය. වම් පස වෙත අවධානය යොමු කරගෙන ඇති බවක් හඳුනාගත හැකි වේ. වම් පසට යොමු වූ දකුණු අතෙහි

			<p>පළිහක් (?) දරන බව පෙනී යයි. දකුණු අත වැලමිටින් නැමී මුහුණු මට්ටම දක්වා එස වී ඇත. රූපය ලතාකාර රිද්මයකින් නිරූපණය කර ඇත. කඳ ප්‍රදේශයෙන් දෙපසට විශේෂ නිරූපණ දැකගත හැකි ය. පාද දෙක අතුරින් සෙ.මී. 9.00x1.50 රේඛාවක් පහළට ගමන් ගනී. එහි ඉහළ කෙළවරේ දෙපසට දැක්වෙන නිරූපණ වෘෂණකෝෂ ලෙසත් ඒ අනුව මෙ මගින් පුරුෂ ලිංගය නිරූපණය කරන බව ඉහළ සම්භාවිතාවක් සහිත ව සිතිය හැකි වේ. මෙය රූපාවලියේ මූඛ්‍ය රූපය බව නිරූපිත ලක්ෂණ අනුව පෙනී යයි.</p>	
15		26.00	12.50	<p>පාර්ශවීය නිරූපනයේ දී වඩාත් සාර්ථක වූ රූපය මෙම රූපය බව නිර්මාණ ලක්ෂණ අනුව පැහැදිලි වේ. දකුණු අතින් පළිහක් හා වම් අතින් මුගුරක් ගෙන වම් පසට දිවීමේ ඉරියව්වක් නිරූපණය කර ඇත. සිතුවම් සංවිතයේ වඩාත් වේගවත් බවක් නිරූපණය කරන්නේ මෙම සිතුවමයි.</p>

ශිල්පක්‍රමය හා මාධ්‍යය

මෙම සිතුවම් සටහන් කිරීම සඳහා ‘ඇඳීම ක්‍රමවේදය’ (painting) භාවිත වී ඇති ආකාරය මූලික නිරීක්ෂණ ඔස්සේ ම හඳුනාගත හැකි ය. අදාළ රූප සටහන් නිරූපණය සඳහා පින්සල වශයෙන් මිනිස් අතෙහි ‘ඇඟිලි’ භාවිත කර (Manusinghe & Siriwardhana 2010:69) ඇති අතර අදාළ නිදර්ශකයන්ගේ රේඛාවන්ගේ පළල වැඩුණු මිනිසකුගේ ඇඟිලිකුඩින් තීන්ත ආලේප කිරීමේ දී

සිදුවිය හැකි පළලට සමරුපී වීම හා වික්‍රයන්ගේ කෙළවරයන්හි ඇති නමාශීලී ස්වභාවය මේ කරුණු සනාථ කිරීම සඳහා හේතු වී ඇත. සිතුවම් නිර්මාණය කිරීම සඳහා භාවිත කර ඇති වර්ණ, මිශ්‍රණය කිරීම හා රඳවන වශයෙන් මිනිස් අත්ල භාවිත වී ඇති බව පූර්ව පර්යේෂකයින් විසින් පෙන්වා දී ඇත (Ibid). මෙම සිතුවම් නිර්මාණය කිරීම සඳහා දීප්තිමත් රෝස පැහැයක් භාවිත වී ඇති බව නිරීක්ෂණය කළ හැකි නමුත් එම වර්ණකාරක කුමණ ද්‍රව්‍යයන් ද යන්න හඳුනාගැනීමට තරම් මෙම අධ්‍යයනය සුක්ෂම වූයේ නැත. මනුසිංහ හා සිරිවර්ධන විසින් ඒ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් 'රෝස පැහැති හිරියල්' භාවිත වී ඇති බව දක්වා ඇත (Ibid). එහෙත් මෙම නිගමනයට එළැඹීම සඳහා කුමණ කරුණු පදනම් වූයේ ද යන්න හෝ කුමන සාදක අනුව එම නිගමනයට එළැඹුණා ද යන්න පැහැදිලි නැත.

තේමාව

මෙම සිතුවම් අතර විවිධ වර්ගයේ රූප පවතින බව පූර්ව පර්යේෂකයින් විසින් දක්වා තිබුණ ද (Ibid) මෙම අධ්‍යයනයේ දී එම සිතුවම් 1. මානව රූප හා 2. අවිනිශ්චිත රූප වශයෙන් කොටස් දෙකකට පමණක් වර්ග කළ හැකි බව හඳුනාගනු ලැබේ. ඒ අනුව, එම නිදර්ශක අතුරින් 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14 හා 15 යන සිතුවම් මානව රූප වශයෙන් හා අවශේෂ සිතුවම් 10ක ප්‍රමාණය 'නිශ්චිත අයුරින් හඳුනාගැනීමට අපහසු රූප' වශයෙන් දැක්විය හැකි වේ (ඵලක අංක 8). ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් කෝමාරිකාගල, රජගල්කන්ද, ආඬියාගල, බිල්ලෑව හා තත්තිරිමලේ පිහිටි මෙම ශෛලියට අයත් සිතුවම් සමග සමානත්වයක් ඇතැයි දක්වා ඇතත් (Ibid) මානව රූප සම්බන්ධයෙන් උක්ත ස්ථානයන්ගේ පවතින සිතුවම් අතර එවැනි සාදාසනාවක් පවතින බව මෙම ලේඛකයින්ට පෙනී යන්නේ නැත. (විටෙක පෙර පර්යේෂකයින්ගේ අවධානයට පාත්‍ර වී ඇති සත්ත්ව රූප සම්බන්ධයෙන් එවැනි සම්බන්ධතාවක් පවතිනවා විය හැකි ය.) වර්තමාන අධ්‍යයනයේ දී අවධානයට ලක් නොවූ සිතුවම් හා ඉහත දැක් වූ ස්ථානයන්ගේ සිතුවම් අතර සම්බන්ධතාවක් පවතී නම් මෙම අධ්‍යයනයේ දී අවධානයට ලක්කිරීමට නොහැකි වූ ගුහා අංක 3හි දැක්වෙන සිතුවම් හා ගුහා අංක 2හි දැක්වෙන සිතුවම් ශෛලිය හා කාලය වශයෙන් වෙනස් පරාස දෙකක් නියෝජනය කිරීමට ඉහල ඉඩක් ඇත.

මෙම සිතුවම් අතර නිරූපණය වන මානව රූප ප්‍රධාන වශයෙන් ජන පිරිස් දෙකක් නිරූපණය කරන බව හඳුනාගත හැක. මෙම සිතුවම් තලය සුක්ෂම ආකාරයෙන් නිරීක්ෂණය කරන විට එයින් පුද්ගල කණ්ඩායම් දෙකක් අතර සිදුවන යම්කිසි ගැටුම්කාරී අවස්ථාවක් තේමාව වශයෙන් යෙදී ඇති බව හඳුනාගත හැකි වේ. ඒ අනුව මානව රූප අතුරින් සිතුවම් තලයේ වම්පසින් දැක්වෙන 4, 6 හා 7 මානවයින් එක් පිරිසක් හා 9, 10, 13, 14 හා 15 යන මානවයින් දෙවන පිරිස වශයෙන් සැලකිය හැකි ය. මෙම සිතුවමේ කේන්ද්‍රීය

සිද්ධිය වශයෙන් 7 හා 9 මානවයින් අතර සිදුවන ගැටීම හඳුනාගත හැකි අතර සමස්ත සිතුවමේ දැක්වෙන ක්‍රියාවලිය ම එම සිදුවීම වෙත නාභිගත වී ඇත. දෙ වැනි පාර්ශවයේ ප්‍රමුඛත්වය අංක 14 රූපයෙන් නිරූපණය වන මානවයා වෙත හිමිවන බව ඔහු නිරූපණය කිරීම සඳහා දක්වා ඇති විශේෂ ලක්ෂණ අනුව සිතිය හැකි වේ. කෙතරුදිය සිදුවීම නිරීක්ෂණය කරමින් එහි තම නියෝජනය වන අංක 9 හා 10, 13 මෙන් ම 15 වෙත ඔහු තම ආඥාව පතුරවන බව පෙනී යයි. මෙම සිතුවමේ නිරූපණය අනුව දෙවන පිරිස නැතිනම් දකුණු පසින් කේන්ද්‍රය වෙත පිවිසෙමින් පවතින පිරිස තම බලය තහවුරු කරගනිමින් සිටින බව සිතිය හැක. ඒ අනුව වම් පසින් කේන්ද්‍රය වෙත ආගමනය හෝ පසුබසීමින් සිටින පිරිස පරාජය වෙමින් හෝ සාපේක්ෂ ව මේ අවස්ථාව වන විට බලය අව ම පිරිස වශයෙන් නිරූපණය වේ. මේ සිදුවීම් අනුව අංක 8, 11 හා 12 යන රූපයන්ගෙන් මේ වනවිටත් සටන හේතුවෙන් මියගිය හෝ තුවාල ලබා බිම ඇදවැටී ඇති දෙපිරිසට අයත් සාමාජිකයින් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ය. එමෙන් ම 9 යනු තම පාර්ශවයේ ප්‍රධානියාට පමණක් දෙ වැනි වන රණකාමී ප්‍රතිරූපණයක් බව ඉහළ සම්භාවිතාවක් සහිත ව සිතිය හැකි වේ. අංක 14 හා 9 රූප සිතුවම් තලයේ සෙසු රූප ඉක්මවා යන තරම් විශාලත්වයෙන් දැක්වීම මේ පිළිබඳ සාධකයකි. එමෙන් ම පළමු පිරිස් පසුබැසීම හමුවේ සහයට පැමිණෙන සාමාජිකයෙක් ලෙස 4 මානව රූපය සැලකීම අයෝග්‍ය නොවේ. ඒ අනුව ඔහුගේ මඟපෙන්වීම අනුව තවත් පිරිසක් පැමිණෙන ආකාරය 1, 2 හා 3 සිතුවම් වලින් නිරූපණය වේ. රේඛා වශයෙන් නිරූපණය වී ඇති එම රූ සටහන් මගින් ඇති කේන්ද්‍රය වෙත පිවිසෙන පුද්ගලයින් නිරූපණය කර ඇත. එම පුද්ගලයින් ව්‍යුක්ත නිරූපණයට ආසන්න සංඛේත නිරූපණයක් වශයෙන් සැලකිය හැකි ය.

මෙම සිදුවීම් දාමය පිළිබඳ ව සලකා බලන විට මෙම සිතුවම් මෙම පාර්ශවද්වයට අයත් නොවන තෙවන පාර්ශවීය පුද්ගලයෙකු විසින් ස්මරණාත්මක ව නිර්මාණය කර ඇති බව සිතිය හැකි වේ. නොමැති නම් අවම වශයෙන් දෙවන පිරිස වෙත වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන නිර්මාපකයෙකු විසින් සටහන් කරන්නට ඇත. කුමක් නිසාද යත් පරාජිතයින් තම පරාජය සටහන් කිරීම සිදුකරන්නේ අව ම වශයෙන් බැවිනි.

මෙම සිතුවම් තලයේ අර්ථකථනය කිරීම අපහසු රූපයක් වශයෙන් මෙම ලේඛකයින් විසින් අංක 5 රූපය හඳුනාගනු ලැබ ඇත. පොදුවේ සලකා බැලීමේ දී මෙවැනි දෙපිරිසක් අතර සිදුවන සිදුවීමක් පිළිබඳ පැහැදිලි සාදක හමුවන ලංකාවෙන් මෙතෙක් ඉදිරිපත් වී ඇති පළමු ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් වශයෙන් මෙම සිතුවම් හඳුනාගත හැකි ය.

කාලනිර්ණය

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් අරභයා මේ දක්වා විධිමත් කාලනිර්ණාවලියක් සකස් කිරීමට කිසිවෙකු ප්‍රමාණවත් උත්සාහයක් දරා ඇති බව දක්නට නැත. බිලිඳු නන්දදේව විසින් ලංකාවේ ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් පොදුවේ සළකා බලමින් එවැනි නිර්මාණය අනුව කාලරාමුගත කිරීමට උත්සාහ දරා ඇති නමුත් (Nandadeva 1992:340,344)³ ප්‍රමාණවත් මට්ටමින් එය විද්වතුන්ගේ සම්භාවනාවට පාත්‍ර වී නැත. ලංකාවේ මෙම ශෛලියේ සිතුවම් අතුරින් මේ දක්වා විශ්වාසනීය කාලනිර්ණයක් ලැබී ඇත්තේ එක් පුරාවිද්‍යා ස්ථානයක් සඳහා පමණි. ඒ වරකාපොළ දොරවකකන්ද ගල්ලෙනේ අන්තර්ගත සිතුවම් අතුරින් එක් අවස්ථාවක සිතුවම් කීපයක් සඳහා වේ (Wijeyapala 1997:441). දොරවකකන්ද ගුහාවේ ගල් හිත්තියේ සුරා ඇති රූ සටහන් අතුරින් පහළ ම මට්ටමේ සිතුවම් සමාන්තර ස්තරණය අනුව ස්තර අංක IV නොහොත් එම කැනීමේ සංසිද්ධි අංක 49 ට සමාන්තර බව හඳුනාගන්නා ලදී. කාබන් 14 කාලනිර්ණ ක්‍රමය අනුව එම සිතුවම් අදින් වසර 1950+/-50ට අයත් බව නිර්ණය කර ඇත (Ibid). මේ ලංකාවේ අතීත පෙළගැස්ම අනුව මූල ඓතිහාසික අවධියයි. ඒ අනුව, දොරවකකන්ද සිතුවම් අතුරින් පැරණි ම අවස්ථාව ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික හෝ මූල ඓතිහාසික අවධිය නියෝජනය කරන බව තහවුරු වී ඇත.

ප්‍රස්තුත ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහාසිතුවම් අරභයා විශ්වාසනීය කාලනිර්ණයක් ලබාදීම අපහසු වේ. එච්. ඒ. පී. අභයවර්ධන විසින් මෙම සිතුවම් ප්‍රාග් ඓතිහාසික චිත්‍ර වශයෙන් හඳුන්වා දී තිබුණ ද (2004:395) එම සිතුවම් ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය නියෝජනය කරනැයි නිශ්චිත ව පෙන්වා දීම අපහසු කරුණකි. මේ තාක් ලංකාවේ මෙම ශෛලියේ සිතුවම් අතුරින් ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් සිතුවම් වශයෙන් නිශ්චිත ස්ථානයක් හඳුනාගෙන හෝ කාලානුක්‍රමික ව එම යුගයට අදාළ නිර්මාණාත්මක ශෛලීන් හෝ ලක්ෂණ පෙන්වා දීමට කිසිවෙකු සමත් වී නැත. එබැවින්, එකී මතය ප්‍රාමාණික ලෙස සැලකීම අපහසු වේ. මෙම සිතුවම් වැදි සිතුවම් බව හඳුනාගැනීමට එක් අවස්ථාවක දී උත්සාහ දරා ඇත (කරුණාරත්න 2007). මෙම මතය සනාථ කිරීම සඳහා ලිහිණියාගල හා වර්තමාන වැදි ජනයාගේ කේන්ද්‍රස්ථානයක් වන මහියංගනය ආසන්නයේ ඇති දඹාන අතර ඇති භූගෝලීය සමීපස්ත බව පාදක කරගෙන ඇත (එම). එහෙත් මෙම කරුණු වඩාත් විශ්වාසනීය අයුරින් ගැනීම ද එතරම් තර්කානුකූල බව පෙනී යන්නේ

---

³ (a) Prehistoric (ca: 28,000-2,600BP) : Doravaka, Molagoda, Navgala
 (b) Protohistoric (ca. 2,600-2,300BP) : Urakanda, Padavigampola
 (c) Early Historic (ca. 2,300-2,000BP) : Budugala, Dimbulagala
 (d) Historic (ca. 2,000-1,800BP) : Andiyagala, Gonagolla, Mandagalge
 (e) Late Historic or Recent or British contact period (ca.200 BP onwards) : Gamakandagalge, Pihillagodagalge, Hingurana, Muduntalavagalge

නැත. මෙම සිතුවම් අතර දකගත හැකි 3 වන අවස්ථාව නොමැති නම් හුනුවලින් සිදුකර ඇති බාහිර රේඛාකරණය 1970 දශකයේ දී යම් තැනැත්තෙකු විසින් සිදුකරන ලද්දක් බවට සාදක පවතී (තිලංක සිරිවර්ධන සමඟ සංවාදයකින් පසු ව 2012).

ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් වල පැරණි නිර්මාණාත්මක ලක්ෂණ හා අදාළ සන්දර්භය පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීමේ දී මෙම සිතුවම් ඓතිහාසික යුගයට අයත් ස්තුවම් වශයෙන් නිර්ණය කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය බව පෙනී යයි. මේ ගුණවත්ගේ කටාර කර්ම සිදු වූ ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙ වන සියවසින් පසු ව එළැඹෙන අවස්ථාවක මෙම සිතුවම් නිර්මාණය වූවා යැයි සිතීම වඩාත් විදුහුරු වනු ඇත. පිළිගත් ශාස්ත්‍රීය ක්‍රමවේදය අනුව ඉදිරි කාලයේ දී මෙම සිතුවම් නිශ්චිත ලෙස කාලනිර්ණය කිරීම වැදගත් වෙයි. එය මෙම ක්ෂේත්‍රය අරභයා පමණක් නොව දිවයිනේ ම මෙම ශෛලියේ ගුණාසිතුවම් අරභයා වැදගත් වනු ඇත.

ස්තූතිය

- ලිහිණියාගල ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් සහිත ගුණාව පිළිබඳ අධ්‍යයන සිදුකරගෙන යන අතරතුර ඇති වූ ගැටලු කීපයක් ම නිරාකරණය කරගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු නොමසුරු ව ලබාදුන් **තිලංක සිරිවර්ධන** මහතාට,
- ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ කටයුතු සඳහා නොපැකිල විශිෂ්ට සහයක් ලබාදුන් **පුබුදු රණසිංහ** මහතාට,
- විවිධ අයුරින් සහය දක් වූ කීර්තිබණ්ඩාරපුර, ඕතලාවේ පදිංචි පාඨශාලාචාර්ය **කේ.ඊ.එම්. ධර්මසේන** මහතාට හා **ආර්.එම්. මදදුම බණ්ඩාර** මහතාට
- ලිහිණියාගල රජමහා විහාරයේ විහාරාධිපති **පූජ්‍ය හස්පාචර වජිර හාමුදුරුවන් වහන්සේට**, කතුවරුන්ගේ ස්තූතිය පිරිනමනු ලැබේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

අභයවර්ධන, එච්. ඒ. ඩී. (2004), **කඳුරට ප්‍රවේණිය**, ප්‍රමුඛ ස්වාභාවික, සංස්කෘතික හා ඓතිහාසික ස්ථාන, කඳුරට සංවර්ධන බැංකුව, මහනුවර 394-395

කරුණාරත්න, කේ. ජී. එම්. (2007), *හඟුරන්කෙත තදාසන්න ප්‍රදේශයේ ජනාවාස පුරාවිද්‍යාව*, (විශේෂ අවධානය 14 හා 18 සියවස), ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශයේ ශාස්ත්‍රවේදී උපාධිය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ ස්වාධීන උපාධි නිබන්ධය, අමුද්‍රිත.

කරුණාරත්න, කේ. ජී. එම්. (2009), හඟුරන්කෙත ලිහිණියාගලින් හමුවන ප්‍රාථමික ශෛලියේ ගුහා චිත්‍ර, *The Royal Asiatic Society of Sri Lanka, 3rd Research Conference, March 27th - 28th 2009 Abstracts, Colombo. 88-89*

වජිර හිමි, හබරකඩ (1998), *ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික ගුහා සිතුවම්, කෞතුකාගාර, පස්වෙනි කලාපය, සංස්. එච්. ඒ. ඒකනායක හා ආර්. හේවගේ, ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ. 6-12*

වික්‍රමසිංහ, එස්. (2001), *උස්සාගලින් ප්‍රාග් ඓතිහාසික හෝ වැදි සිතුවම් සහිත ගල් ගුහාවක්, කෞතුකාගාර, 7 වෙනි කලාපය, සංස්. එච්. ඒ. ඒකනායක හා ආර්. හේවගේ, ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ. 62-72*

දිසානායක, එස්. බී. (1997), *දියතිලක නුවර, පැරණි ස්මාරක හා ස්ථාන, පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ 7.*

Deraniyagala, S.U. (1992), *The Prehistory of Sri Lanka, an ecological perspective, Part I & I I, Department of Archaeology Survey, Memoir Volume 8*

Munasinghe, P & T. Siriwardhana (2010), *Primitive Painting at Lihiniyagala caves, Walapane, The Society of South Asian Archaeology, 3rd International Congress, Abstract Volume, ed. By. V. Shinde & A. Manatunga, Centre for South Asian Studies, University of Kelaniya, Sri Lanka. 69*

Nandadeva, B.D. (1986), *Rock Art sites of Sri Lanka: a catalogue, Ancient Ceylon, No. 6, Department of Archaeology, Colombo. 173-207*

Nandadeva, B.D. (1992), *Rock Art of Sri Lanka, Rock Art in The Old World, IGNCA Rock Art Series - 1, ed.by. M. Lorblanchet, Indira Gandhi National Centre for The Arts, New Delhi. (337-347pp.)*

Paranavitana, S. (1970), *Inscriptions of Ceylon, Vol. I, Department of Archaeology, Ceylon.*

Perera, H.N. (2010), *Prehistoric Sri Lanka: Late Pleistocene Rockshelters and an Open-Air Site, British Archaeology Report International Series 2142, Oxford, England.*

Wijeyapala, W. H. (1997), *New Light On The Prehistory of Sri Lanka; In The Context Of Recent Investigations At Cave Sites*. A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy of the University of Peradeniya. Sri Lanka. (Unpublished)

ඵලක

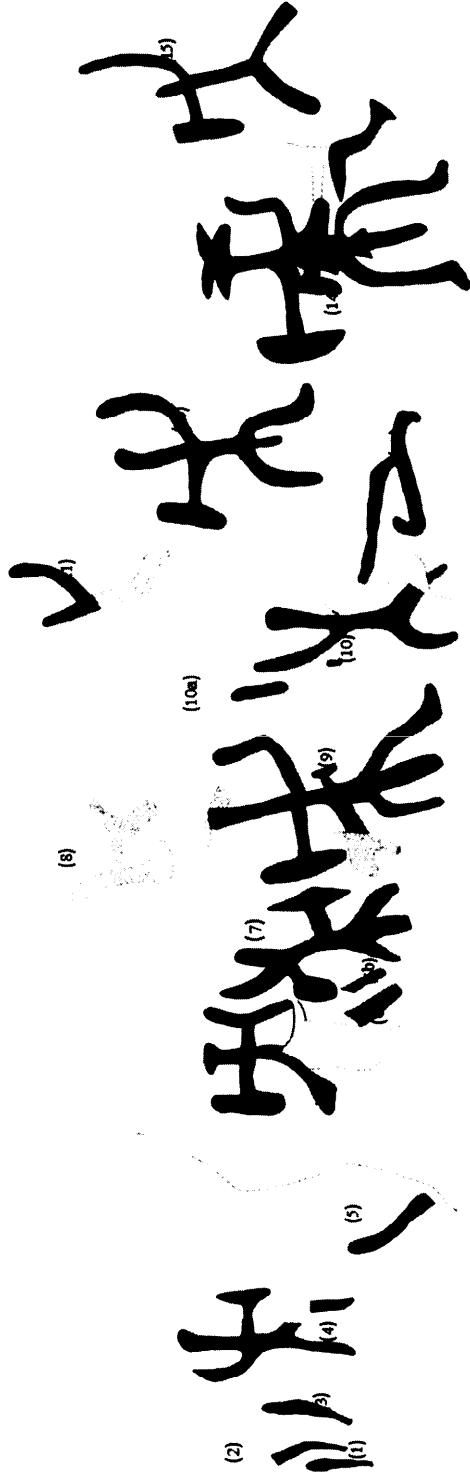
ඉහත අංක 2 (සිතුවම් සහිත ස්ථානය ඡායාරූපයේ දකුණු කෙළවරේ ඉහළ දක්වා ඇත.)

සිතුවම් පිටපත් කරන අතරතුර

කුසා මංක 2වේ දකුණු ඉස්සරේ ප්‍රදේශයේ (2012.02.26)

ආචාර්ය සාමාන්‍ය 2වන දක්ෂිණ ආර්ය ප්‍රාථමික කොලීජියේ, හිඟුගම (පිටපතේ අග්‍ර 2012.02.26)

ගුහා අංක 2හි දක්නට ඇති සිතුවම් කීපයක් (හුණු භාවිතයෙන් මෘතක සිදුකර ඇති බාහිර රේඛාකරණය මෙම රූපයේ දකුණු හැකි වේ.)

අංක 8 සිතුවම

අංක 15 සිතුවම